

**Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту України
Херсонський державний університет
Відділ по роботі
з обдарованою молоддю
Рада молодих вчених**

**Науково-дослідна робота
молодих учених: стан,
проблеми, перспективи**

II Всеукраїнська науково-практична
інтернет – конференція
12 – 16 листопада 2012 р.
м. Херсон

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Александрова Г.М.** Керівник відділу по роботі з обдарованою молоддю ХДУ.
- Бесчасний С.П.** Голова Ради молодих учених ХДУ, аспірант кафедри фізіології людини і тварин.
- Максимович М.Б.** Керівник відділу забезпечення академічно-інформаційно-комунікаційної інфраструктури ХДУ, асистент кафедри інформатики.
- Федяєва В.Л.** Проректор з наукової роботи, завідувач загальноуніверситетської кафедри педагогіки та психології, доктор педагогічних наук, професор кафедри, заслужений працівник освіти України.

Рекомендовано до друку Радою молодих учених Херсонського державного університету

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

*Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Херсонський державний університет
Відділ по роботі з обдарованою молоддю
Рада молодих вчених*

Науково-дослідна робота молодих учених: стан, проблеми, перспективи

Матеріали

**II Всеукраїнської науково-практичної інтернет – конференції,
присвяченої 95-річчю Херсонського державного університету**

**12 – 16 листопада 2012 р.
м. Херсон**

Зміст

СЕКЦІЯ 1. “СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ”	8
Бабецька М. МОТИВАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ	9
Беляєва Ю.В. КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ	13
Бондар С., Єфімчук М. ВПЛИВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	18
Бублик А. А. ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ ИНОЯЗЫЧНОЙ ЛЕКСИКЕ СРЕДСТВАМИ ИГРОВЫХ ВИДОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	23
Великородная Е. В. ДИНАМИЧЕСКИЙ КОЛЛАЖ КАК СРЕДСТВО РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНОМУ ДИАЛОГИЧЕСКОМУ ОБЩЕНИЮ	28
Возняк С. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПОРТФЕЛЮ ПІДПРИЄМСТВА	32
Галіба Ю.С. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗБУТОВОЇ СТРАТЕГІЇ	37
Галіченко М. ІДЕОЛОГЕМА «МОСКВА – ТРЕТІЙ РИМ» ЯК ОБ’ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: ІСТОРИОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ	41
Гармаш А. В. МОТИВАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
Гожа О. Ю. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	52
Гончаренко В. УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА РИНКУ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	58
Гордієнко І. МЕТОД АНАЛОГІЇ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ	65
Грабовська Ю. ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ: ПЛАНУВАННЯ ВЛАСНОГО ЧАСУ	71
Грищенко М. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КАДРІВ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	75
Гутман К.К. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	80
Дегодюк О. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ	86
Євсєєва Д. ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	91
Заворуєв В. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ	98
Зюзько І. ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	103
Картава Ю. К. МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГА	108
Кернасюк Ю. АДАПТИВНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ	112
Кістін Ю. ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УМІНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БІОЛОГІВ І ЕКОЛОГІВ У ХЕРСОНЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	119
Коваленко І. СПОСІБ АДАПТАЦІЇ КОМАНДИ ДО ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЇ	125
Коваленко С. СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В АНГЛІЇ	129
Ковальчук І. ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ З ОБОРОТУ ЯК СПОСІБ РЕФОРМУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ	134
Коваценко А. СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ	139
Койчева Т. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ СИСТЕМИ	144
Колесник Н. УКРАЇНА І СВІТОГОСПОДАРСЬКІ ЗВ’ЯЗКИ	148

**ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УМІНЬ ПІД ЧАС
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БІОЛОГІВ І ЕКОЛОГІВ У
ХЕРСОНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Ю.О. Кістін

*Кафедра фізіології людини і тварин
Співробітник факультету природознавства, здоров'я людини і туризму
ХДУ*

Досліджували особливості формування та розуміння у студентів науково-дослідних умінь та практичного використання набутих дослідницьких знань. Було виявлено недостатню мотиваційну і змістову складові структури навчально-дослідних і науково-дослідних вмінь у студентів біологів і екологів, що зумовлено відсутністю однозначного розуміння поняття «науково-дослідні вміння» і знань про послідовність етапів наукового пошуку.

Ключові слова: *навчально-дослідні вміння, науково-дослідні уміння (НДУ), науково-дослідна діяльність.*

Дослідницькі вміння визначаються особливостями дослідницької діяльності студентів (уміння формуються в діяльності). Науково-методична література розрізняє навчально-дослідну і науково-дослідну діяльність [3, 12]. В.П. Беспалько [1] виокремлює декілька різновидів діяльності, якими може оволодіти студент під час навчання. Виходячи з двох вказаних аспектів, можна дати загальне визначення двом різновидам відповідних дослідних умінь: навчально-дослідних і науково-дослідних. Перші розуміються такі вміння, що забезпечують продуктивну діяльність студента, в процесі якої він створює (одержує) суб'єктивно нову інформацію (знання). Наявність науково-дослідних умінь свідчить, що студент спроможний до творчої праці, яка дозволяє йому створити (одержати) об'єктивно нову інформацію (знання) про всесвіт.

Оглядовий аналіз літературних першоджерел щодо підготовки біологів та екологів свідчить про наявність поодиноких праць фахівців [9]. У них особлива увага приділяється формуванню саме навчально-дослідних умінь майбутніх біологів в процесі проведення практичних і лабораторних занять, проходження польових практик. Завданням такої дослідницької роботи полягає в розвитку нахилу до пошукової навчальної дослідницької діяльності, до творчого вирішення навчально-виховних завдань під час роботи, а також у формування умінь і навичок застосування методів наукових досліджень для

- А) для практичного застосування набутих знань у подальшій науковій діяльності;
- Б) для написання творчих рефератів, курсових та випускних робіт;
- В) для роз'язання проблемних завдань практичного спрямування в майбутній професійній діяльності.
4. Які з основних видів вмінь Вам знадобляться для професійної діяльності? Виберіть варіанти відповіді:
- А) навчально-організаційні (вміння приймати та вирішувати задачі під час діяльності, раціонально планувати діяльність і створювати для неї сприятливі умови);
- Б) навчально-інформаційні (вміння здобувати інформацію з різних джерел);
- В) навчально-інтелектуальні (вміння раціонально запам'ятовувати інформацію і логічно усвідомлювати навчальний матеріал);
- Г) навчально-дослідні (вміння до продуктивної діяльності);
- Д) науково-дослідні (вміння до творчої діяльності: створювати об'єктивно нову інформацію)
5. На яких видах занять, на Вашу думку, формувалися ваші дослідні вміння? Виберіть варіант(-и) відповіді:
- А) на лекціях;
- Б) на семінарах та практичних заняттях;
- В) на спецкурсах;
- Г) під час виконання домашніх завдань з елементами творчого пошуку;
- Д) під час проведення науково-дослідної роботи у пошукових гуртках і наукових товариствах
6. Наведіть послідовність проведення наукового студентського дослідження:
- А) оволодіння методикою досліду;
- Б) одержання результатів;
- В) визначення теми, мети дослідження;
- Г) відпрацювання методики дослідження;
- Д) збір літератури з теми;
- Ж) висновки за результатами дослідження;
- З) написання огляду літератури;
- И) апробація результатів дослідної роботи;
- І) статистична обробка одержаних даних;
- Ї) проведення експериментальних даних

Аналіз результатів анкетування студентів природничого напрямку підготовки (біологів + екологів) ХДУ показав, що 35% студентів розуміють під терміном «науково-дослідні вміння» (НДУ) сукупність умінь, що забезпечують одержання об'єктивно нової інформації в процесі експериментального пошуку. Однакова частка студентів (по 19%) розуміють під цим поняттям або вміння застосовувати той чи інший метод дослідної роботи при вирішенні певної проблеми чи дослідного завдання, або сукупність умінь, що забезпечують одержання суб'єктивно нову інформацію

в процесі продуктивної діяльності. Отже, в студентів не сформоване однозначне розуміння поняття НДУ. Проте абсолютна більшість студентів - 88% - вважають, що НДУ в них під час навчання в університеті формуються.

Половина опитуваних вважають, що НДУ будуть потрібні їм для практичного застосування набутих знань у подальшій науковій діяльності, 35% - суто для подальшої навчальної роботи і тільки 23% студенти для практичного застосування в майбутній професійній діяльності загалом. Таким чином, незначна частина студентів розуміють необхідність широкого використання НДУ в своєму майбутньому професійному житті. Певно тому тільки 11% опитуваних вважають саме науково-дослідні вміння основним видом умінь, що знадобиться їм у ньому. Більшість студентів вважають, що їм необхідні інші різновиди умінь. Одержані результати свідчать про низький рівень мотивації студентів щодо зацікавленості в набутті НДУ впродовж навчання в університеті.

На питання анкети «На яких видах занять, на Вашу думку, формували у Вас дослідні вміння?», більшість опитуваних – 81% - вважають, що НДУ формували засобами різних форм аудиторних занять. Тільки 19% вважають, що провідною в цьому процесі була науково-дослідна робота в пошукових гуртках і наукових товариствах. Одержані результати свідчать про те, що в опитуваних формуються значною мірою навчально-дослідні, а не науково-дослідні вміння. Певно тому, що організаційні форми позааудиторної роботи функціонують у ХДУ з низьким рівнем ефективності. Додатковим доказом вказаному є той факт, що лише 4% майбутніх фахівців правильно розташували послідовні етапи наукового дослідження. Це свідчить про практично повну відсутність у них навіть загальних уявлень про послідовність науково-дослідного пошуку.

Отже, мотиваційний компонент у структури НДУ майбутніх біологів та екологів не є сформованим повністю. Тому більшість опитаних не бачать нагальної потреби в набутті таких вмінь для майбутньої професійної діяльності. Змістовий компонент НДУ в студентів також розвинутий недостатньо. Про це свідчить відсутність у них однозначного розуміння поняття «науково-дослідні вміння» і знань про послідовність етапів наукового пошуку.

Таким чином, проведене дослідження щодо практичного розв'язання проблеми формування науково-дослідних умінь при підготовки майбутніх біологів та екологів у ХДУ свідчить про те, що мотиваційна і змістова складові структури цих вмінь формуються недостатньо. Одним з шляхів виходу з цього становища може стати створення пошукових груп, що у своєму функціонуванні моделюють роботу лабораторії науково-дослідного інституту і залучення до них широкого загалу студентів. Саме на розроблення педагогічних умов для практичної реалізації вказаного підходу і спрямовані наші подальші дослідження.

Література

1. Беспалько В. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия) / В. Беспалько. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института ; Воронеж : Изд-во НПО „МОДЭК”, 2002. – 352 с.
2. Бугрій О. Формування інтелектуальних умінь школярів / О. Бугрій // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 34–35.
3. Горбуненко П.П. Підготовка студентів педагогічного коледжу до науково-дослідної роботи : автореф. Дис.. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец.13.00.04 / П.П. Горбуненко. Вінниця., 2007. – 18 с.
4. Кловак Г. Зміст і форми підготовки вчителя дослідника в умовах педагогічного університету / Г. Кловак // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С. 46–49.
5. Кузь В. Готуємо вчителя для школи нового покоління / В. Кузь // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С. 10–13.
6. Пономарьова Н.О. Конкурс авторських програмних розробок як форма науково-дослідної роботи студентів/ Н.О. Стрижак // Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./редкол.: Л.І.Білоусова та ін. – Х.: Факт, 2010. – Вип.1. – 188 с.:іл.
7. Пухно С.В. Курсова робота як різновид науково-дослідної діяльності студентів/ С.В. Пухно // Розвиток інтелектуальних вмінь студентів при навчанні дисциплін природничо-математичного циклу: зб. наук. праць – С.: ІТМ, 2011. – 82 с.:іл.
8. Российская педагогическая энциклопедия : в 2 т. / Гл. ред. В.В. Давыдов. – М. : Большая рос. энцикл., 1993 – 1999.
9. Соловій Н. М. Пізнавальна самостійність у формуванні дослідницьких умінь у майбутніх аграріїв на заняттях хімії / Н. М. Соловій // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка.. Серія: Педагогіка. –2005. – № 4. – С.173–176.
10. Степанюк А.В. Розвиток дослідницьких умінь студентів як складова професійної підготовки майбутніх учителів / А.В. Степанюк, Л.С. Барна // Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./редкол.: Л.І.Білоусова та ін. – Х.: Факт, 2010. – Вип.1. – 188 с.:іл.
11. Стрижак С.В. Науково-дослідна робота в системі професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін / С.В. Стрижак // Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./редкол.: Л.І.Білоусова та ін. – Х.: Факт, 2010. – Вип.1. – 188 с.:іл.

12. Уйсїмбаєва Н. Науково-дослїдницька дїяльність як чинник зростання професїйної компетентностї / Н. Уйсїмбаєва // Рїдна школа. – 2006. – № 4. – С. 3–6.
13. Формирование системного мышления в обучении: Учеб.пособие для вузов / Под ред. З.А.Решетовой. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 344 с.
14. Шевчик Л.О. Науково-дослїдна робота студентів проблемних груп і магістрантів кафедри зоологїї – головна складова професїйної пїдготовки фахівцїв-бїологїв / Л.О. Шевчик // Науково-дослїдна робота студентів як чинник удосконалення професїйної пїдготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./редкол.: Л.І.Бїлоусова та ін. – Х.: Факт, 2010. – Вип.1. – 188 с.:їл.

FORMING OF RESEARCH ABILITIES DURING PREPARATION OF FUTURE BIOLOGISTS AND ENVIRONMENTALISTS IN THE KHERSON STATE UNIVERSITY

Kistin Yuliya

*Department of Human and animal physiology
Kherson State University*

Studied features of research abilities and practical use of the purchased research knowledges in the students. It was discovered insufficient motivational and semantic component structures educational-experimental and research abilities for the students of biologists and environmentalists, that predefined by absence of the synonymous understanding of concept «research abilities» and knowledges about the sequence of the stages of scientific search.

Keywords: *educational-experimental ability, research abilities (NDU), research activity.*